СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LVI. Ч. 258. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 5-го ЛИСТОПАДА 1948. No. 258. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 5, 1948. VOL. LVI.
ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

У ВАШИНГТОНІ ЖДУТЬ НА ТРІЮМФАЛЬНИЙ ПОВОРОТ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон, 3 листопада. — „Мамутове вітальне свято" підготовляє столиця нововибраному президентові Герієві С. Трумановi коли він повернеться сюди в пятницю в год. 11 ранку. Президентський залізничий потяг виїхав уже з Канзас Ситі в напрямі Вашингтону. Він пристане по дорозі в шістьох містах, де нарід спонтанічно привітає президента в переїзді. З нагоди приїзду до столиці шкільні діти дістануть пів дня вільного від науки. Вся знать мобілізується щоб дати вислів своїй радості з нагоди несподіваного успіху Трумана. Президента проведуть серед паради з залізничої стації по Пенсилвенійській Евеню до Білого Дому.

ПЕРШЕ ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА ДО НАРОДУ ПІСЛЯ ВИБОРУ.

Негайно після проголошення виборів в Ню Йорку висліду в середу 3 листопада, президент Труман передав до оприлюднення в місцевости Канзас Ситі, в сусідстві своєї родинної місцевости Індепенденс, у стейті Мизурі, таке звернення до народу:

„Дуже глибоко відчуваю відповідальність, яка спала на мене внаслідок висліду виборів. Я [illegible] служити американському народові відповідно до моїх найліпших сил. Усі мої змагання будуть присвячені справі миру в світі і добробутові та щастю нашого народу тут, на нашій землі".

Після отримання від губернатора Дюія побажань, президент Труман відповів: „Дякую Вам щиро за Ваші побажання й зичливі слова. Ваша поведінка як спортсмена находить у мене глибоку вдячність. Ми спільно маємо скласти побажання американському народові, який ще раз засвідчив перед світом життєздатність вільних установ".

ПОБАЖАННЯ ДЮІЯ НОВОВИБРАНОМУ ПРЕЗИДЕНТОВІ.

Негайно після оприлюднення вибору Трумана президентом нюйорський губернатор Тамес Е. Дюї, який перепав при виборах, вислав своєму переможному конкурентові такий привіт: „Оце мій найщиріший привіт з нагоди Вашого вибору і бажання всього успіху підчас Вашої адміністрації. Оцим відзиваюся до всіх американців, щоб обєдналися під Вашим проводом у всякім змаганні для втримання нашої нації сильною і свобідною та для встановлення мира в світі".

Після висилки привіту до Трумана, губ. Дюї заявив підчас пресової конференції, що він іде до дальшої праці як губернатор та що не буде більше кандидувати на уряд президента. Він відїхав з Ню Йорку до Олбені незамітно в год. 5 і приїхав до свого бюра в год. 7.50 серед дощу.

13% ВИБОРЦІВ НЕ ГОЛОСУВАЛИ В НЮ ЙОРКУ.

У місті Ню Йорку не явилося до голосування більше ніж 900,000 виборців, які зареєструвалися в жовтні. Це становить 13% усіх управнених до голосування. Жадне інше місто не виказало досі такої кількости відсутніх.

ПОВЕДІНКА ГЕНРІЯ ВОЛЕСА.

Генрі Волес, кандидат Прогресивної партії, який не дістав ані одного голосу у Колегії Електорів, не вислав переможному кандидатові привіту, тільки пригадав' йому, щоб він сповнив свої передвиборчі обіцянки і довів до контролі цін, до скасування робітничого закона Тефта-Гартлія, рівноправности для нігрів і повної допомоги для осягнення незалежности Ізраїля. Ці пригадки були висловлені в телеграмі до Трумана.

ЕКСПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ЗА ПІДТРИМКУ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА У ЙОГО ЗМАГАННІ ДО МИРА.

Впродовж 30 мінут після проголошення висліду виборів на президента, колишній республиканський президент Герберт Гувер оприлюднив звернення до народу зі зазивом, щоб усі громадяни підтримали президента в його змаганні до мира в світі і до добробуту нації. Заява була передана до преси секретаркою Гувера з готелю Валдорф Асторія в Ню Йорку.

ОБЛИЧЧА НОВОГО КОНГРЕСУ.

Докищо на підставі обчислень признають президентові 304 голосів у Колегії Електорів, а перепавшому кандидатові Дюієві 189 голосів. При обчисленні загального голосування признають Трумановi около два з половиною мільйона голосів більшости. Обчислення йдуть дальше.

Міжтим устійнено вже вислід голосування на членів конгресу, який представляється так: У сенаті будуть мати демократи 54 голоси, а республиканці 42. У палаті репрезентантів демократи матимуть 257 голосів, республиканці 165, а один конгресмен, Віто Маркантоніо, вибраний як лейбурист за підтримкою комуністів у Ню Йорку. Усіх мандантів має палата репрезентантів 435. При виборах демократи здобули від республиканців 9 мандатів у сенаті, а докищо 67 мандатів в палаті репрезентантів. Між конгресменами є 8 жінок, по половині з обох великих партій.

З огляду, що демократи з південних стейтів, які голосували на кандидата Стейтових Прав дальше зараховуються до партійців, Демократична партія в конгресі буде в силі перевести організацію комісій і конгресового проводу своїми силами на підставі традиції, що провід належиться конгресовій більшості. Є повна надія, що спікером палати буде поновно Сем Рейберн, який втратив це становище на користь республиканців перед двома роками. Сенатор Албен В. Барклі, який тепер став віцепрезидентом, буде провідником у сенаті. Про головство в поодиноких комісіях щойно йдуть переговори.

Перемога президента Трумана в світлі американської преси

Всупереч всім сподіванням та пророцтвам, всупереч всім науковим твердженням знавців і провірювачів публичної опінії, президент Труман переміг у виборах, даючи клясичну лекцію американської демократії. У зв'язку з цим інтересні є численні голоси і коментарі американської преси на тему цеї перемоги, слушність якої ніхто не квестіонує. Ще під час виборчої кампанії президент Труман заповів, що всі пророки та знавці публичної опінії, які з такою певністю заповідають зміну адміністрації, мусітимуть червонітися. Ці слова здійснилися в цілій ширині. Д-р Ґаллоп перший признав, що він був на „вронґ сайд", за ним всі б'ються в груди та признаються до помилок. Що ж, кажуть, помилятись є людським. Кожний може зробити помилку, але тільки дурень до неї не признається. Тепер тріюмфом президента Трумана тріюмфує й ціла американська преса, теж та, що помилялася. Тріюмфують всі своєю незрівняною демократією. Для характеристики подаємо уривки деяких голосів преси з поодиноких місцевостей.

НЮ ЙОРК.

Ню Йорк Таймс: Мр. Труман здивував усіх пророків і в своєму власному праві виграв високий уряд Президента, що його одержав в спадщині в 1945 р. Його перемога є особистим тріюмфом... Ми віддаємо йому честь за його проповідування політики, яка призвела до цеї дезерції (лівії групи Волеса та правих екстремістів з Півдня — прим. наша). Ми пропонуємо Президентові наші ґратуляції та запевняємо йому нашу підтримку для кожного акту і політики, що допоможе запевнити безпеку і щастя американському народові...

Ню Йорк Геральд Трибюн: Гері Труман був одинокою людиною, яка справді вірила, що він може бути вибраний. І він мав правду... Президент Труман має тепер те, чого не мав досі: мандат народу. Тим самим він має нагоду дати Америці мудре, державне керівництво на найблищі чотири роки. Це є не тільки нагодою, але й обов'язком. Ми прилучуємося до всіх тих, що піддержували губернатора Дюї в його кампанії і бажаємо президентові всіх успіхів.

Ню Йорк Ворлд Телеграм: Якщо колинебудь будьякий президент заслугував на ґратуляції та сердечні найкращі побажання від всіх своїх співгромадян, то це є Гері С. Труман. Його вибір є одною з найбільших політичних несподіванок всіх часів. І він досягнув його майже своїми одними руками... Рідко коли який кандидат був так виключений з перегонів перед голосуванням народу. Але він (през. Труман) продовжував боротися і виграв... Тепер ми з довірям сподіємося, що весь великий американський загал, незалежно від того хто як голосував, радісно та лояльно піддержить свого вибраного лідера.

БОСТОН

Ди Геральд: Як Мр. Труман може промостити свій шлях продовж найблищих чотири роки так, так як він промостив собі його продовж останніх чотири тижні, він може знову зробити нам велику несподіванку. Ми щиро віримо, що так буде.

ШИКАГО

Ди Трибюн: Мр. Труман заслуговує на ґратуляції за його боротьбу проти того, що могло вважатися за непереможне. Дав би Бог, аби його адміністрація виправдала те довіря, яке нарід йому виявив.

Приблизно в тому самому тоні сказані і всі інші голоси преси по цілій країні. Всі пробують аналізувати причини цеї великої виборочі несподіванки, підкреслюючи додатні сторінки демократичної кампанії та недотягнення республиканської. Але всі погоджуються в одному: перемога президента Трумана є перемогою америкканського народу і американської демократії.

НАРОДИ ОБ'ЄДНАНІ В ЗМАГАННІ ДО МИРУ

Париж, 4 листопада. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Держав вчора одноголосно прийняла внесену представником Мексика резолюцію, яка взиває п'ять великодержав започаткувати новий період міжнародної співпраці, полагодити свої непорозуміння та заключити мирові договори з Німеччиною і Японією. Резолюцію прийнято без дискусії і одноголосно. Кілька годин пізніше Америка знову запропонувала Советському Союзові переговори „на високому рівні" в справі міжнародної контролі атомової енергії. Проте, мексиканська резолюція має більше теоретичну вартість, не передбачуючи конкретної практичної розв'язки. Наради поодиноких комітетів Генеральної Асамблеї продовжуються в атмосфері дотеперішніх суперечностей. Серіозні зміни та оживлення в дотеперішньому застою в нарадах заповідається у зв'язку з переведеними вже американськими виборами.

У столиці приготовляють повний плян Ленд-Лізу для західної Европи

Вашингтон, 4 листопада. — Плян озброєння західної Европи на підставі Ленд-Лізу почнуть переводити в життя навіть заки ще нововибраний президент обійме другу каденцію, як тільки дотеперішня програма, складена департаментом стейту і Краєвою Мілітарною Установою буде одобрена. На підставі цієї програми відповідальні чинники не будуть ждати, аж конгрес передискутує плян на далеку мету, тільки президент самий використає свої повновласти і перенесе з одних департаментів до других надвишку матеріялів та фондів, призначених на озброєння. Такі перенесення будуть переведені вже в грудні, як тільки розідеться домів Асамблея Обєднаних Держав. Ці зарядження дадуть початок до озброєння західної Европи на великі розміри.

СИРОТИ З СКИТАЛЬЩИНИ СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ ВИБОРІВ

Ню Йорк. — Перший гурт сиріт, які приїхали до Злучених Держав на підставі Акту про Здепласованих Осіб, святкували вибір президента Трумана як „добродія, що привіз їх до Америки". Свято відбулося в приюті під ч. 661 Калдвел Евеню, в дільниці Бронксі. Усіх сиріт є 63 і вони будуть розміщені по сиротинцях, відповідно до їх релігійної приналежности. Ці діти приїхали в суботу кораблем Дженерал Блек, а між ними є діти з Росії, України, Польщі, Югославії, Угорщини, Чехословаччини, Литви, Латвії й Естонії. Щоденник Ню Йорк Таймс згадує про 14-літнього Леська (Олександра), який походить з місцевості Сталіно, на Україні, а якого маму вивезли большевики в 1937 р. на Сибір. Його батько згинув в німецькім таборі. Хлопець каже, що він хоче йти до праці і до школи. Кореспондент газети згадує теж імена дітей іншої народности і описує їхні бажання.

О. МАКСИМ МАРКІВ ПРОТОІГУМЕНОМ ПРОВІНЦІЇ ОО. ВАСИЛІЯН В З.Д.А.

Ню Йорк. — Чин оо. Василіян перевів вибір протоігумена недавно створеної провінції оо. Василіян у Злучених Державах. На підставі статута єромонахи провінції поставили трьох кандидатів на це становище, а Апостольська Столиця в Римі вибрала з них о. Максима Маркова, колишнього Січового Стрільця, опісля єромонаха й ігумена нюйорського манастиря. Становище протоігумена рівняється становищу єпископа в адміністраційних справах чину. Провінція оо. Василіян в Злучених Державах створена 13 липня 1948 р., а проголошена в Римі декретом генерального вікарія ЧСВВ., о. Гліба Кінаха, 23 липня 1948 р. в Римі. Протоігумен о. Марків від часу приїзду до Америки після першої світової війни виказав не тільки місіонарський талант, але теж і організаційно-господарський хист. Це виявилося в сплаті довгів на нюйорській церкві св. Юрія, на закупні кількох домів у Ню Йорку і таких великих реальностей як маєток у Ґлен Ков, Н. Й., і Давсон, Па. Звісний теж його талант при організації шкіл.

НОВІ НАДІЇ ДЛЯ НІМЦІВ.

Берлін, 4 листопада. — Несподівану перемогу президента Трумана прийняли в Німеччині як неомильну ознаку апробати американського народу дотеперішньої американської політики в закордонних справах, яка включає теж відбудову демократичної Німеччини. Тому теж з цею перемогою зв'язується нові надії.

СВІТ ЗВ'ЯЗУЄ НОВІ НАДІЇ З ПЕРЕМОГОЮ ТРУМАНА

ШИРОКИЙ ЗАКОРДОННИЙ ВІДГОМІН НА ВИСЛІД АМЕРИКАНСЬКИХ ВИБОРІВ.

Париж, 4 листопада. — Вислід американських виборів та не тільки особиста перемога президента Трумана, але й здобуття контролі в найблищому Конгресі були для зовнішнього світу не меншою несподіванкою, як і для самої Америки. Не диво, що перші вістки про перемогу Демократичної партії і президента Трумана зелекризували весь світ та викликали широкі коментарі як в міжнародних політичних колах, так й серед загалу. З численних голосів на цю тему зі столиць багатьох країн виходить недвозначно, що весь демократичний світ тріюмфує цею перемогою та вислідом виборів. Деяке розчарування виявляють ліві і праві екстремісти, велике занепокоєння спостерігається серед советських сателітів, хоча сама Москва заявляє, що її „все одно", бо Трумана і Дюї там вважалося за „реакціонерів". Демократичний світ зв'язує з цею перемогою свої нові великі надії. Загально вважається, що досі Труман ще був зобов'язаний у відповідній мірі продовжувати політику, яку одержав у спадщині від попереднього вибраного президента Рузвелта. Тепер, натомісць він зможе вже повести вповні „свою політику", що проявилася наймаркантніше в Доктрині Трумана і Пляні Маршала та взагалі в американській рішучості у відбудові знищеного війнами світу з одного боку, а спротиві проти дальшої советської загрози з другого. Загально вважається, що рівночасно з проголошенням висліду американських виборів закінчився періо зв'язаної з цими виборами міжнародної непевності та що вже в найближчих днях треба сподіватися нового оживлення та нових заходів для розв'язки цілого ряду важких міжнародних проблем.

ФРАНЦІЯ: МАНДАТ НАРОДУ ДЛЯ ДОКТРИНИ ТРУМАНА І ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Париж, 4 листопада. — Виборчу перемогу президента Трумана і Демократичної партії яких у Франції вважається за своєрідних „модерних соціялістів", порівнюється до деякої міри з „третьою силою" у Франції. Тому перемогу Трумана вважається перемогою демократії проти всіх відтінків лівих і правих екстремістів.

ВДОВІЛЛЯ В ІТАЛІЇ.

Рим, 4 листопада. — Хоча італійські попітичні кола та публична опінія вважали, що теперішня американська закордонна політика допомоги іншим країнам буде продовжуватися без'огляду на вислід виборів, проте, перемога през. Трумана не допускає під цим оглядом жодних сумнівів і тому теж вона викликала велике вдовілля в цій країні. Бо про Дюї італійці тільки здогадувалися та вірили, що він поступатиме так само, а у випадку Трумана вони це знають. Перебіг і вислід американських виборів тут підкреслюється як клясичну лекцію американської демократії для світу, яка немає собі рівної.

ДЛЯ СОВЄТІВ „ВСЬО РАВНО".

Москва, 4 листопада. — Советські газети вчора були надруковані ще перед проголошенням кінцевого висліду американських виборів і тому теж в них немає безпосередніх коментарів на цю тему. Проте, зі загального тону виходить, що для Советів справді „всьо равно" хто в тих виборах переміг, бо там „реакціонерами" і ворогами советської системи та советської політики вважається однаково, як Республиканців, так і Демократів. Советський Союз та його сателіти найбільш здивовані і занепокоєні катастрофальною поразкою „прогресивного" кандидата Генрія Волеса, що не потрапив зібрати навіть одного мільйона голосів. Це

СПОРТОВИЙ ПІДХІД В БРИТАНІЇ.

Лондон, 4 листопада. — Реакція поодиноких країн на виборчу перемогу президента Трумана позначується політичним положенням і потребами даної країни, як і характером поодиноких народів. Це тим більше, що з огляду на спільну дво-партійну закордонну політику Америки закордоном не узалежнювали від висліду американських виборів будьяких основних змін в американській закордонній політиці. Як йдеться про Британію, то англійці — спортовий нарід і теж до висліду американських виборів підійшли по-спортовому. Вже після перших повідомлень про початкові висліди голосування, ціла Англія перемінилася на свій лад у велику масу глядачів знаменитих спортових перегонів. Теж і до кінцевого висліду вони поставилися по-спортовому: з подивом до переможця і симпатіями до переможеного. В британських політичних колах добачують в перемозі Трумана продовження та скріплення американської допомоги у відбудові европейських країн та в їх самообороні перед большевицькою загрозою.

ТРІЮМФ ІЗРАЇЛЯ І ЗАНЕПОКОЄННЯ АРАБІВ.

Тель Авів, Ізраїль, 4 листопада. — Населення Ізраїля тріюмфально привітало виборчу перемогу президента Трумана, вважаючи, що він продовжуватиме свою дотеперішню політику в користь стабілізації ізраїльської держави в Палестині. Тут стверджується, що перемога Трумана означає теж більше грошей для Ізраїля від американських жидів.

Каїро, 4 листопада. — Перемога президента Трумана у виборах викликала помітне занепокоєння серед арабів, які хоча і не вважають президента своїм ворогом, але знають теж його симпатії для справи ізраїльської держави в Палестині.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОТИ РЕКЛЯМУВАННЯ Н. Т. С.

Питання, чи є революційна акція в Совєтах, а як є, то хто її веде, набрала в Америці розголосу з приводу статті К. Болдирева в журналі „Лук", в якій він описав підпільну діяльність „Національно-Трудового Союзу" (НТС), організації російської еміграції. В статті „Що за тим криється", поміщеній недавно в „Свободі" (з 23 і 26 жовтня), виснено докладно, як треба розуміти акцію Болдирева. Сказано, що в ній відживає „сумна політична авантюра ген. Власова і „Комітету Освобожденія Народов Росії", та що в ідеології НТС „лежить імперська ідея царської Росії, відновлена Сталіном у Формі Совєтського Союзу, що намагається накинути свою волю цілому світові".

Ця акція Болдирева і НТС, яку почато широко розреклямовувати на американському грунті при допомозі деяких впливових чинників, зустрілася з гострою критикою навіть і російських кол. Наприклад В. Литвинський в статті „Рисковний шлях", яку помістило нюйорське „Новоє Русскоє Слово" з 27 жовтня ц. р., критикує статтю Болдирева, поміщену в журналі „Лук", і твердить, що з цеї статті виходило б, що „НТС являєтся одинокою значною силою, яка бореться з большевиками". Далі закидає Болдиреву, що він „свідомо вводить в блуд американську громадську думку", коли представляє факти, зв'язані з вбивством Кірова, в такий спосіб, що це вбитство „вирішив формально НТС" та що воно було „одним і з вчасних і останніх терористичних актів, інспірованих підпольщиками НТС". В. Литвинський, що перебував в той час в Росії, в Ленінграді, стверджує, що „НТС не мав ніякого відношення до цього вбивства", бо це вбивство було зааранжоване давніше й з розмислом, щоби перевести генеральну чистку на всіх територіях Совєтського Союзу, що й сталося. Він каже, що хоч довго жив в Росії й перебував у різних тюрмах і концтаборах, а ніде і від нікого навіть словечка не чув про існування НТС, а не то про якусь його підпольну роботу в Росії.

Литвинський твердить, що Болдирев не матиме великого успіху в Америці з акцією, яка є проти-демократична і расово дискримінаційна. Його заява, що Росія є вже готова до революції й повалення Сталіна, та що він міг би взятись за це діло і зібрати для цього 10,000 людей, коли б так дістав сто мільйонів долярів, на думку Литвинського „тільки підірве всяке довіря американців до політичної діяльности, яка виходить від російської еміграції". Така самореклама, якої вживає НТС, не є добрим засобом боротьби з большевизмом, навіть якби вдалося цій організації добути тих сто мільйонів долярів, про які вона згадує. Це було б, каже Литвинський, тільки продовженням тої сумної картини, яку можна бачити серед російських емігрантів в Німеччині, що „оббивають пороги" по різних урядах і „випрошують" для себе різних „можливостей", не забуваючи при цьому оплюгавити своїх „конкурентів". Таке зачинається вже й в Америці — твердить Литвинський.

Ми навели ці завваги Литвинського (а їм подібних є більше!), бо вони цікаві. Це ж йдеться про російську політичну акцію „визволення" Росії, очевидно з Україною, як її частиною, і водночас про реклямування нікому невідомої участи НТС в підпольній боротьбі проти совєтського режиму.

Роботи на найвищому щаблі — а ще йдуть нові

У великих щоденниках важливе місце під теперішній час займають оголошення: „Потрібно робітника" — „Гелп Вантед". Розміри таких оголошень подібні до тих, які можна було завважити підчас війни. Переходячи попри якусь робітню, можна побачити таблицю з написом: „Потрібно дівчат" (до щиття, до прання, до обслуги в ресторанах і т.п.). Загалом треба сказати, що в Америці „йдуть роботи" і станок („джаб") дістане кожен, хто тільки хоче працювати.

У деяких околицях роблять переміни в підприємствах і тому хвилево робота стримана, одначе вона прийде незабаром. Це знак, що продукція в країні змагається і тільки треба вміти розмістити робітників, себто забрати з таких околиць, у яких хвилево продукція змаліла — до таких, де вона йде в повнім розгоні. Це звичайна проява в часі добробуту. Коли в якійсь околиці йдуть роботи, то робітники автоматично прислухуються таким вістям, застановляючись, чи й їм туди не поїхати, якщо не працюють, або коли добачують кращі вигляди на ліпшу заплату.

Демократична партія у своїй передвиборчій агітації приписувала собі головну заслугу за втримання робіт на найвищій висоті в цілій країні й не без рації. Хоча ще й тепер є яких 1,900,000 безробітних, то — як кажуть знавці — на таке ради нема. Це з одного боку „професійні безробітні", тобто такі, які шукають нагоди жити без праці. З другого боку це тільки хвилеве безробіття з огляду на переміни або на зладжування білянсу в підприємствах. Число безробітних може бути таке саме в різних місяцях, одначе безробітники не є тісами люди. Це теж відноситься і до довготривалих страйків. У такій свобідній країні, як Америка, годі оминути безробіття з повище згаданих причин: що не все влада чи хтось інший відповідає за безробіття.

Хто мав нагоду слідити за зростом затруднення робітників, може ствердити, що від покінчення війни в 1945 р. роботи зростали, хіба що було якесь хвилеве („сезонове") безробіття. В серпні роботи осягнули висоту 61,000,000 станків, а після того це число впало тому, що шкільні студенти, які були зайняті підчас вакацій, вернулися до шкіл. Тепер на їх місце нема кого іншого і на ділі дається відчувати брак робочої сили в Злучених Державах.

Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервис, як федеральна установа, що втримує безплатні бюра праці в цілій країні, виказує, що серед 138 головних ринків праці тільки 22 з них мають надвишку робітників для поширення підприємств або на місце робітників, які відходять з роботи. Коли кинути оком на робітничу мапу, негайно впадає в вічі, що надвишка існує в першу чергу в прибережних містах над Атлантиком, Тихим океаном і над Мексиканським заливом.

Причини надвишки числа робітників у прибережних околицях бувають різні. Так, за твердженням Ю. С. Емплоймент Сервис, над Тихим океаном причиною є мандрівка робітників; на південному сході приписують надвишку припиненню будови кораблів, а те саме мабуть можна сказати і про північно-східні прибережні місцевості за виїмком міста Провиденс, де безробіття прийшло з припиненням ткацької й металевої продукції.

З інших околиць нараховують 35 таких, що мають зрівноважену подаж праці, а через те і постійно працююче робітництво; 52 мають незначну надвишку робітників, а 25 помірковану надвишку.

Як одну з головних причин постійної праці подають постачання допомоги заморським країнам і зростаючу продукцію матеріялів для озброєння. Коли зросте військова бранка, тоді 75% нових рекрутів прийде з робітничих кол.

Більшість економістів є того погляду, що в найближчому році не буде зменшення станків праці, а деякі навіть заповідають, що впродовж 4-6 років прийде великий добробут. Це тому, що у переведенні закордонних плянів важливу ролю грає людський матеріял. Теж і у внутрішніх справах впадають в очі різні недостачі в продукції, як напр. в розбудові мешкальних домів, а це вказує на постійний зріст числа станків праці.

Виріб автомобілів доходить до вершка, а сума замовлень на нові вози ще така велика, що треба 18 місяців часу, щоб їх виповнити. Так само не виповнені ще замовлення на залізничий виряд, на рільничі машини і на нові прилади, злучені з новими винаходами.

Директор Ю.С.Е.С., Роберт Ґодвин, виявив погляд, що головна увага звернена тепер на побудову кораблів і літаків. Суднобудівельні околиці докищо не бояться недостачі робітників, бо на побережжях, як сказано, є надвишка робучої сили. Крім того суднобудівельні варстати завжди притягнуть робітників з фармів.

Зате інакше мається справа з побудовою літаків. Тут можна передбачувати несподіваний зріст продукції літаків і тоді треба буде найменше пів мільйона нових робітників. Фабрики літаків положені в таких околицях, де вже йдуть роботи, отже можна побоюватися недостачі робучої сили. Коли з збільшенням продукції прийде велике запотребування робітників, тоді платня підскочить вгору і жінки підуть до праці.

Впарі з недостачею „простого" робітника прийде теж і запотребування фахових високо-вишколених працівників, головно всілякого роду інженерів, як: в металургії, летунстві, шахтярстві, добуванні нафти і т.п. З цим іде запотребування лікарів, дентистів, медсестер і ін. Недавні винаходи створили запотребування хеміків, математиків, бактеріологістів, і т. ін. Одначе найбільша недостача дасться відчути в учительськім званні, бо учителі підуть до продукції, яка буде звязана з обороною. В парі з тим прийде недостача білоковнірцевих робітників, які потрібні в бюрах і при адміністрації. Про недостачі робітників в інших ділянках праці прийде мова, коли вже піде в рух повна промислова або рільнича мобілізація.

Це вказує на потребу приспішення перевозу свіжих робучих сил з европейської еміграції, як теж і на потребу їх пристосіблення ще перед тим, заки вони переїдуть в Америку.

Соціялізм і большевизм в Европі

Ще тоді, коли жили теоретики европейського соціялізму К. Маркс та Ф. Енгельс (перший помер р 1883, другий — 1895) велися завзяті спори західно-европейських соціялістів з російськими „народниками" (М. Бакунін, М. Ткачев, П. Лавров та інші). Спір ішов не тільки про те, в котрій країні перше прийде до соціялістичної перебудови господарства, але також і про засоби, які можуть довести до успіху цієї перебудови. Російські соціялісти-народники твердили, що Росія раніше дійде до соціялізму ніж Західна Европа, бо, мовляв, російський селянин — „соціяліст по своїй природі". Народники доводили, що московська сільська громада („мир") з переділами землі „на душі" і з виконуванням господарської праці спільними силами (при сінокосі і т. под.) — це зародок майбутнього соціялізму. Західно-европейські соціялісти доказували, що соціялістичний лад може розвинутися тільки в тих країнах, де є високо розвинутий капіталізм. Тому вони відкидали російське „народництво" як фантазію. Натомість народники вірили, що Росія стоїть ближче до соціялізму ніж Західна Европа саме тому, що вона була економічно і культурно відстала.

Західно-европейський соціялістичний рух спирався на організоване робітництво. В Росії не було розвиненої промисловости, тому не було й пролетарських мас.

Спроби „народників" викликати революційний соціялістичний рух серед селянства не вдалися. Тому деякі з них покинули надії на „соціялістичного мужика" і перейшли до праці серед нечисленного робітництва в містах. Цим російським революціонерам дуже подобалася Марксова формула — „диктатура пролетаріяту", бо це давало їм надію запанувати над широкими масами як **меншість.** Ще далі пішов виходець із буржуазної родини Володимир Ульянов (Ленін). Він не вірив у сили робітництва і покладався на „організацію професійних революціонерів", яка, на його думку, може „перевернути Росію". Організація професійних революціонерів (компартія) дійсно захопила владу в Росії і завела **диктатуру над пролетаріятом і селянством.** Само собою, така влада, що спирається на зникаючу меншість людности, мусить уживати терору супроти народніх мас.

Знищивши приватний капіталізм, московські комуністи взяли все господарство в свої руки. Замість приватних капіталістів утворилася нова кляса визискувачів: це „капіталісти індустрії", всякі „червоні директори", вища бюрократія, словом ті, яким живеться „легко і весело" в Совєтській державі. Робітник під комуністичною диктатурою не має ніякого права, він примушений до рабської праці, йому не вільно домагатися поліпшення заробітку: страйк в СССР неможливий, професійні союзи „з осіб, призначених партією, служать не інтересам робітників, а тільки державній бюрократії для більшого визиску робітництва. Те, що вже 30 років прославляється комуністами як „соціялізм", на ділі було і є державним капіталізмом.

Довго серед соціялістичних партій поза Сов. Союзом був поширений погляд, що плянове господарство — це шлях до соціялізму. Але практика показує, що плянове господарство може стояти і на засадах несоціялістичних.

Так, плянове господарство вела Гітлерова Німеччина, фашистівська Італія, плян господарський має Туреччина й інші держави. Діло не в плянуванні і не в удержавленні (націоналізації) приватних підприємств, а в тому, яке місце в такій господарській системі має робітник-продуцент. Тільки **демократично keроване** усуспільнене господарство можна називати соціялістичним. Бо ж соціялізм (від латинського слова "socius" — товариш, спільник) означує таку господарську систему, де кожний громадянин є вільним учасником народнього господарства. Тому то в звичайній сільській кооперативі, де члени самі рішають про хід свого підприємства, або в господарстві міста, що ведеться через демократично вибрану раду, є безмежно більше соціялізму, ніж у совєтських колгоспах і радгоспах, що підлягають диктатурі компартії.

Західно-европейські соціялісти зустрілися тепер наочно з совєтською системою державного капіталізму і стоять тепер у завзятій боротьбі проти комуністичного державного рабства. Те, що діється нині в Европі, нагадує добу 4—5 віку після Христа, коли варварські народи проломили лінію, що охороняла Римську імперію, і почали заливати цю державу своїми ордами.

Тепер Західна Европа зрозуміла, що Росія — Московщина **в основі своїй** чужа західно-европейській культурі. Самі російські історики стверджують, що московська політична система зрола на основі **византійсько-татарській.** В східних деспотіях не було ніколи пошани до людини, не було розвиненої людської гідности. Саме ця пошана до людини і оборона людської гідности перед самовладою була і є **основою західно-европейської та американської демократії.**

Це не пуста фраза і не „пропаганда". Подивіться, як плазують найвищі комуністичні достойники перед своїм деспотом — „ясним сонечком" Сталіном; і як вільно, по людському незалежно, говорить кожний американський громадянин із своїм президентом чи англієць із своїм королем, або з міністрами.

Ось чому теперішній соціялістичний рух в Европі ставить на перше місце моральні цінності, свободу і гідність людини, як передумову господарського визволення і добробуту робітництва. Ми бачимо, як церкви християнські йдуть згідно з соціялістичними партіями в обороні свободи, проти большевизму і відчуваємо, що аж тепер Европа пізнала себе, як цілість — культурну і моральну — проти східного деспотизму, що хоче запанувати в світі силою і брехнею.

К. О.

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

7)

З представниками їх співпрацював пізніше протягом визвольної доби по світовій війні, коли вони разом з українцями, кавказцями та іншими поневоленими націями царської Росії проголосили свою незалежність. Його намагання знайти в новій Туреччині чинне зацікавлення долею споріднених мусульман Кавказу і Туркестану не мали справді конкретного успіху, але він вірив, що занепад широкої політичної думки володарів Дарданелів був лише тимчасовий, та що „приязні" відносини між московською деспотією та якоюсь з її сусідок на довший час неможливі.

Назвиско своє „Всюдисущий", яке він дістав від своїх земляків і яким підписував свої дописи в західно-українській і українській пресі на чужині, здобув він своїм листуванням з українськими осередками справді в цілім світі, від Буенос Айресу до Шангаю. Коли він по ліквідації української місії в Царгороді лишився з родиною майже без ніяких засобів до життя, винайшов він таній спосіб листування, а саме посилав він не самі листи, а копії їх як друки, на чім заощаджував три чверти порта. З повільним розвитком українських організацій на чужині одержував він від них невеликі засоби на листування, тим більше, що було воно завжди річевим, маючи на меті ту, чи іншу чинність.

Темою його розмови з Христею, де він більше говорив, а вона слухала, були вісті з різних осередків українців на чужині, на основі яких можна було ствердити ширше закроєну пропагандивно-провокаційну акцію агентів московського уряду, спрямовану на те, щоб спонукати принаймні частину цих українців вернутися до СССР та викликати національну деморалізацію поміж іншими. Про сумну долю тих, що дали себе звабити до повороту, міг сотник також дещо оповісти.

Носенко втягнувся також до розмови. Його вагання лишатися на вечерю перемогла Меласяі, вийшовши з кухні і повідомивши, що мати наварила вареників. До того ж Христя виявила бажання, щоб він відпровадив її додому. Прислухаючись до розмови, вона віддалася цілком солодкій омані, яка виникала для неї в оточенні родини Кубовичів, що вона на Україні, злучена з нею не лише духово а й всіми деталями щоденного життя. А тим часом Кубович знаходив цілковите зрозуміння у своїх співрозмовців, висловлюючи переконання, що вертатись на Україну оправдано лише тоді і для того, хто має тверде рішення й змогу провадити таємну бортьбу проти московського панування, єднати її з протимосковським рухом поза межами СССР. Свої власні думки скріплював він відомими йому настроями й плянами українців в Польщі та зосереджених в різних кінцях світу. Він уникав свідомо означати їх еміґрантами, уважаючи таке означення наскрізь хибним, баламутним, а навіть образливим у відношенні до українців, і тому так охоче уживаним московською пресою і большевицькими агентами. На його думку було це слово витворено британськими виселенцями до Америки, куди вони виїздили назавжди, а в політичній ділянці великою французькою революцією, яка означала ним своїх політичних противників. Українці ж, які мусіли шукати рятунку на чужині, були ворогами не свого уряду, а чужонаціонального поневолення, бачили в опущенні батьківщини лише засіб боротьби проти московських гнобителів і не бажали нічого палкіше, як можности повороту на Україну...

Цю розмову перервала вечеря з хвалебними гимнами на пошану знаменитих вареників. Ганна Кубович, Ганнуся для чоловіка, виглядала молодша свого віку, не зважаючи на хистке здоров'я, майже старшою сестрою своєї доньки, якій передала красу справжнього півд.-українськогсо типу. Але вираз її очей, що видавались ще більшими наслідком тіней під ними, зраджував часом трагедію пережиту нею, як й несчисленними іншими українськими жінками. Втративши батьків, подільських дідичів, замордованих большевиками в часі аграрних розрухів уряджених ними, і молодшого брата на фронті протимосковської війни, жила вона дітьми й чоловіком, прикрашуючи їм чим можна, життя на чужині. Традиційна гостинність її дому витворювала в нім справжню психічну екстериторіяльність, що помогала й дітей виховувати в щиро-національнім дусі, хоч вони й одідичили від батька в повній мірі його заінтересовання чужиною.

По українській вечері прийшла турецька кава, у варенні якої виспеціялізувалась Меланся. Провід у розмові перебрав Носенко, викликаючи дотепами сміх навіть Ромка. Він був в трохи піднесенім настрою чи наслідком чогось нового у його відносинах до Меласі, що далося відчути в часі прогульки, чи з якоїсь іншої причини. Він був великим прихильником національних турецький традицій і висловлював переконання, що молодотурецький рух є лише антітезою старого отоманського духу, та що переборення чужих впливів в цім русі допровадить до справжньої національної сінтези. Навів кільки прикладів і характеристичних анекдотів про ставлення турків до християнських і жидівських громадян і покликався на Меласю як свідка своїх спостережень при мандрівках в Царгороді і його околицях.

Знаючи, що господар має вставати рано, гості не засиджувались довго. Прощаючись Мелася стиснула руку Носенка приязніше ніж звичайно і йому здалось, що висловлена нею надія побачити його знов незабаром значила більше ніж звичайний вияв гостинности.

(Дальше буде).

о. Володимир Возняк, Гемтремк, Міш.

ВИБОРИ В БОЛЬШЕВИКІВ..

(Спогад).

Демократичні держави кладуть в свою основу рівність громадян перед правом та свобідні вибори. Це відповідає теж світоглядові й почуванням українського народу. Але проте саме голосять у своїй пропаганді й большевики, зате на практиці це у них тільки глум над людською гідністю. Як виглядають правдиві большевицькі вибори, знаю з власного досвіду і про це хочу тут згадати.

1940-го року відбувалися в Галичині вибори депутатів до районових і обласних рад. В мойому селі кипіла підготовча робота вже від двох тижнів. Вибори проголошено на неділю. На кожній хаті, на плоті, на стовпах розліплено лозунги. На кожному мітінгу говорилось лише про це, щоб голоси давати тільки на найкращих з кращих синів народу. Кожній мусить йти на вибори, а до справді хворих урядники будуть їздити по голоси. За саботування при виборах заповіджено важку кару.

На місце виборів піднайдено відповідну хату. Це був дім зубожілого старого дідича, якого большевики з кінцем 1939-го року враз з родиною вивезли на Сибір. Цей дім був тепер цілий обліплений портретами усіх головних проводарів нещасної советської сім'ї, був ясно освітлений та довкола обложений червоними прапорами.

В суботу, пізно вечером, перед назначеною неділею покликали мене до сельради. (В різних справах мене кликали большевики в ночі, звичайно майже перед кожним святом). На мене чекало п'ять умундурованих енкаведистів. На моє поздоровлення казали мені сідати та попросили скрутити собі в газеті з махорки цигарку. Питали мене, що завтра за день та що я буду робити. Я відповів, що завтра неділя та що піду до церкви на Службу Божу. „Нет до церкви", крикнув один з них, „завтра вибора! Панемаеш?" Я говорив, що можу цілком добре виконати обидва обовязки і не бачу причини неправити Служби Божої. „Нет на Службу Божу, некакой завтра Служби Божой!" — бісився большевик. Однак поволи удалося мені трохи поставити на своїм, але під умовиною, що мушу перший прийти на вибори, це є в шостій годині рано, а на середньоевропейський час — в четвертій. Службу Божу читану я міг був відправити в девятій годині, але тільки сам, а людям я мав говорити в церкві, щоб всі йшли на „вибора".

Ця моя гостина у представників батька усіх гнаних і голодних, що находились під тридцятьлітньою його тиринією, потягнулась до другої години. Вони хотіли від мене вивідати, чи всі в селі підуть на вибори; чи хто щось не говорить проти виборів, чи я тішуся, що будемо завтра голосувати, чи я люблю радянський союз і т. п. Притім було замало тільки на питання відповідати; я мусів боронитись проти різних закидів проти моеї особи, зроблених „товаришами".

Вернувшись до дому я ляг на годину передріматись. Ще не був день, коли я спішив на вибори. Прийшовши до відчинених входових дверей освітленого будинку ,що стояв немов у вогні, стрінув мене один зі знаних уже мені енкаведистів: „А, трі суткі апаздал! Вот как! Как ваша фамілія?" Кажу: о. Володимир Возняк. „Владимір Вазняк" — той кричить як з переляку й каже мені просто йти в другі двері, що були теж відчинені. Перша саля, що я її переходив, була заложена по лівій стороні горівкою, пивом, тістами й сигарками. Орхестра грала большевицький гимн і різні большевицькі пісні. Направо двері були зачинені; я йшов просто. В слідуючій кімнаті мене знова питали про „фамілію". За столом сиділо двох людей. Один був в однострою, а другий одітий звичайно. На столі лежали книги й поодинокі папери. Коли я сказав імя, чоловік в однострою знова його голосно повторив, а другий відмітив мене у списку. Тоді перший урядовець показав мені цілою рукою, куда маю дальше йти. Я звернув направо. За дверми сиділа советська дівчина при малому столику, на якому лежали поскладані подовжні картки. Даючи одну в руки, по російськи мені пояснила, що на цій картці є виписані три кандидати. Коли вони мені не подобаються, то можу їх вичеркнути, а поставити кращих.

Напроти дверей, у малій віддалі від протилежної стіни були „построені" будки неначе телефонні. В кожній будці в долині стояла велика урна, а згори світила ясна жарівка. Збоку біля урни звисав олівець. Усі три стіни будки були зроблені з червоного, з суфіту звисаючого полотна, яке в кутах незчеплене трохи розходилось.

Я стояв зі своєю карткою над урною. Читаючи імена кандидатів, я звернув усю мою увагу на картку. Два кандидати були мені знані. Це були чорні заказані типи. Якраз перед такими людьми господарі замикали своє добро на сильні замки. Перед війною вони займались — головно в літі — крадіжжю гусей і качок та доставою їх у мішках заможним літникам у гори. На торговицях видурювали від людей гроші гранням у три карти, або в кістки.

Думаючи, яких би то чесних людей поставити на їх місце, я крутив у пальцях олівець. Нагло я підняв відрухово голову й глянув у сторону кута будки, де два червоні полотна легко розходились. Зо мною сталось дивне: Олівець випав мені з руки, а картку з кандидатами я напів свідомо впустив до урни. Це я зробив так тому, що, піднявши відрухово голову догори, я побачив за стіною будки пів обличчя енкаведиста, якого бистре око слідило за кожнім моїм рухом. Це було для мене страшне, нечуване, не передбачене. Такого я ніколи не сподівався. От, маєш одинокі в світі вільні, тайні вибори! Це мене огірчило зовсім. Мені стало душно, млісно.

Я зараз обернувся і пішов у сторону лівих дверей, які зразу при вході у першій салі були мені по правому боці. Біля мене зараз зявився енкаведист і просив напитись „водки", бо я „уконьчил дело". Я говорив, що мені не можна пити, що я йду на Службу Божу, тому мушу бути натще. На це він відповів: „Єто чипуха!" Близько пів години я з ним короводився, заки мені вдалось від нього відчепитись. Однак пустив мене він тільки під умовою, що я ще раз прийду у вечорі і випю з ними „водки за благополучность у виборах" та на честь одної правдивої під сонцем сталінської конституції.

В девятій годині я мав читану Службу Божу. Людей було мало, бо у цьому селі Служба Божа припадала на десяту годину, а на другому селі мала відбутись в осьмій годині рано. По Службі Божій я подав людям причину зміни порядку богослужень. Вечором я вже не ходив пити з большевиками горілки. До мене приходили люди й говорили про дивні й нечувані вибори. Кожний думав, що воно буде далі, які будуть висліди та що це все має означати.

У вівторок рано оповив мою парафію великий сум. Досвіта появились на середині села кільканадцять большевицьких тягарових самоходів. На кожному стояло по кілька узброєних красноармейців. Нагло ті самоходи розїхались, кожний до іншої хати. Красноармейці мигом обступали подвіря такої хати, а цей, що стояв з наставленою рушницею у дверях, кричав: „Вихаді сволоч проклятая". Бідні люди залищали в хатах усе своє майно й тікали в тім, що мали на собі, в розпуці линали рідне село. Їхали у страшну, незнану країну. Чи доїхали до Сибіру, ніхто не знає, бо чутки від них уже не було. Майно їхнє перейшло „добровільно" на власність колгоспу, що якраз незадовго потім зачав у селі закладатись.

Так утратили ми найкращих шіснадцять наших родин. Були це чесні люди, високовартісні громадяни. Вони, розуміючи на яких то депутатів приходиться їм давати свій голос, поставили на виборчих картках інших кандидатів. Ще не знали правдивого обличчя сталінської конституції й тому стрінула їх така нещасна судьба.

Скоро всі ми переконались, що большевизм це те саме, що нацизм та фашизм, а навіть куди гірше, та що боїться всього, тому зідає себе неначе який мітичний змий.

Не тяжко на ньому визнатись кожному, хто відрізняє ненависть від любови, матеріялізм від ідеалізму, правду від неправди, волю від насилля. Такий теж не потребує аж на своїй шкурі переконуватись про дійсний стан советського „раю на землі".

ПАНДІТ НЕГРУ, премієр Індії, знятий в Лондоні в часі, як сміється, прислухуючись, як ойго представляють на бенкеті його земляки.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Звіт зі збірки на Український Конгресовий Комітет.

Місцевий Український Американський Допомоговий Комітет в Америці, йдучи за закликом Українського Конгресового Комітету, вирішив на нарадах перевести збірку серед місцевих наших громадян, а є в нас около 60 українських родин.

Щоби дати змогу кожному громадянинові зложити свою жертву на так доцільну акцію, ухвалено піти за збіркою від хати до хати, не минаючи нікого. — Збірку перевели відомі зі своєї довголітної активної праці на національно-громадянському полі в Америці, себто громадяни: Павло Чучман, В. Михайлюк, Т. Сюрко і Ю. Грицай, а знових еміґрантів С. Гнатківський.

Тому, що як ці люди працюють цілий тиждень, збірка проходила лише в суботу та неділю пополудні й через це довше тривала. Вся грошева збірка принесла $366. Передше вислано на ту ціль $40.50. — Разом з Амстердаму вислано $406.50 на політичну акцію Українського Конгресового Комітету.

С. Гнатківський, голова місцевого комітету, котрий приїхав не цілий рік тому, виявив свій подив, бачучи, як охотно жертвували наші громадяни в Амстердамі та українські фармери з околиць. Усі вони люди свідомі, розуміють ціль і тому не бракувало такого, щоб відказався, або злим словом прийняв. Були випадки, що якщо не засталося кого в дома, то тоті мешканці самі приходили до членів комітету і складали більші жертви. Було кілька випадків, що громадянин зложив меншу пожертву, а по кількох днях, в неділю, відшукав комітетових коло церкви та доповнював до цілих пять, чи десять долярів, кажучи: на таку важну ціль не випадає менше дати!

Люди розуміють добре потребу помочі нашим скитальцям. При нагоді збірки обговорювано теж основно справу приїзду скитальців. П. Гнатківський докладно й річево пояснив положення скитальців, вислідом того було підписування заяв Злуч. Укр. Амер. Допомогового Комітету на мешкання і працю. Громада приготовляється на приїзд більшої скількости скитальців, а комітет робить старання, щоб якнайбільше підписали нові формулярі.

Ось так мала наша громада сповняє свої обовязки зглядом наших нещасних братів на скитальщині, як теж допомагає оборні української справи.

Жертвували: Михайло Мельничук $20; по $10: Михайло Тарнавський, Микола Вільчинський, Юліян Варшона, Петро Дворянин, Микола Косован, Михайло Серединський, Семен Гнатківський; по $5: Павло Чучман, Волод. Мельничук, Василь Михайлюк, Микола Зюбровський, Теодор Сюрко, Данило Мітулінський, Барней Юркевич, Кирило Юркевич, Петро Терпляк, Юрій Грицай, Ігнатій Бабак, Василь Чучман, Григорій Медвідь, Анна Ґнип, Степан Куніцький, Василь Туман, Данило Бодяк, Осип Базарніцький, Василь Труфим, Михайло Мокрий, Тимко Пушкар, Василь Леміщка, Яків Варшона, Тома Сокач, Іван Макаровський, Мирон Кухарчук, Роман Ґарбачевський, Евген Теплий, Станислав Шиманський, Мирослав Чикота, Текля Шиманська, Ева Федишин, Марія Мустійко, Петро Підлиський, Василь Вовнянка, Антін Гарбузінський, Анна Вітковська, Тетяна Чучман, Йосиф Базарницький, Лев Барницький, Іван Дух, Василь Папура, Петро Берзіс, Стефан Комаранський, Стефан Цюпка, Анна Михальчишин, Марія Сайсик; по $3: Я. Михальчишин і І. Блинковський; по $2: М. Кожух; М. Яворський, А. Терлецька, С. Копачук, П. Цюпка, В. Юркевич, А. Рудська, Н. Іващишин, К. Ференц, І. Питльований, Й. Базарницький; по $1: І. Дихньовський, М. Гарт, Й. Цетнар, К. Перець, В. Яворський, С. Тарасевич, Ф. Шижик, А. Квас, І. Бабій, П. Ізаюк, Ю. Михайловський, П. Попелишин, А. Сайсик.

Зложили на листу ч. 1528 $115; на листу ч. 1531 $113; на листу ч. 1532 $100, на листу ч. 1530 $38. — Разом $366.

Місцевий Допомоговий Український Комітет.

ЧИ ЧАСОМ НШЕ КОНВІНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕҐІОНУ? — Точнісенько так. Картина знята в часі паради в Маямі, Флорида. Як відомо, до ветеранів промовляв том теж і президент Труман.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Академія в память Каменяра України — Івана Франка.

Товариство ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу, влаштувало свято в память свого патрона, в неділю 17-го жовтня б. р.

Те, чого я був свідком, не вміщується в рямці звичайної „Академії" — це було правдиве свято і по змісту і по викінченні.

Часто в нас буває, що от організації, чи громади влаштовують свята на честь великих людей України, або в память якихось історичних подій, а програми складаються так, що не мають ніякого відношення ні до тих людей, ні до подій, котрі святкуються. Памятаю, напр., ще з краю із Станиславова, що на Шевченковому Святі крім однієї деклямації нічого не було про Шевченка... А що вже казати про Америку! Часто буває в програмах таке, що просто зневажає те, чому присвячений той вечір, чи день.

Майже вперше я побачив, і почув і відчув, що не тільки я, але й всі, хто був на залі на Френклин вулиці, були душевно сполучені з духом Великого Каменяра. Вся програма була виконана з його безсмертних творів: і співи на його слова, і деклямації і промови про його гігантичну працю для піднесення та пробудження українського народу. Можна без перебільшення сказати, що Великий Дух Франка вітав між нами, опановував наші душі й серця.

Передне слово Михайла Кончака вже дало відповідний настрій авдиторії своїм змістовним, щирим та до серця говорячим закликом гідно вшанувати вого, якого великий образ всі бачуть на переді сцени в обрамленні пальмів.

А далі висипав на сцену, як квіти з українського городу, хор ім. О. Кошиця під керівництвом інженера Сергія Шевченка, який недавно прибув з Европи. Бездоганно виконується Ярославенкова до слів Франка „Кантата". Деклямує Я. Мадай „Каменярів". На зміну виходить другий хор — козацький. І гримнув „Вічний Революціонер" М. Лисенка до слів Франка. Провадить і цим хором п. С. Шевченко. Як і в першому так і другому хорі сама майже молодь.

І в нашій пресі і в розмовах часто чуються нарікання, що тут роджена від українських родичів молодь відцурається від свого коріня, часом погорджує мовою своїх батьків й соромиться свого походження. Буває й таке. Але про ту молодь, з якої складаються ці два хори, так сказати було б гріхом. Навчитись і співати з такою вправвою вимогою та ще й такі складні речі — треба було праці, праці та й ще праці. І молодь, хоч вже й американського виховання, американського способу життя і думання, але замість молодечих розваг вчащала вечорами, а в неділю і вдень, на науку співу бо свідома того: „чиїх батьків вони діти".

Радісно було і дивитись на сцену і слухати...

Святочну промову виголосив інж. М. Красноніс, новий громадянин в Америці.

Його промова була надзвичайно змістовна.

Змальовав він духову постать Франка, його взагалі значення для розбудження й піднесення на вищий щабель українського народу — небуденними словами. Хиба була лише якраз в тих „небуденних" висловах, але ця хиба помічається у всіх, хто тільки що прибув з Европи, як я вже й раніше зауважив, слухаючи їх. Промовляють вони европейським „стилем", академичним, не всякому слухачеві доступним до зрозуміння. Не кажучи вже про звичайного робітника, а й більш освіченій людині треба напружувати увагу в той час, коли й без того різноманітна програма потрібує теж уваги. Це ж концерт, а не спеціяльний відчит на академичному засіданні.

Другу частину свята почала пані Анна Мельник співом Франкового „Як почуєш вночі"... Мусіла й крім того ще десь заспівати. Це вже така доля „филаделфійського соловейка", що її слухачі не скоро відпускають зі сцени. Все хочуть слухати.

Несподіванкою для мене був виступ молоденької скрипачки, стрункої, гарненької дівчинки. Дивлюсь до програми: аж во Люба Головата! Та ж я ще не так давно бачив її малою „серьйозною" збиточницею, а тепер витягнулася наче київська тополя. Послухаю, що то вона втне... Але ж і „втнула". Для мене це було правдиве відкриття. Зачарувала її скрипка не тільки мене, а й всіх. Дилюся і диву даюся. Й бачу, придивляючись, що не вона є рабою скрипки, а навпаки. Певність смичка в її руці витягує із струн такі чародійні співи, що й мої очі змокріли... Наче в мойому Чигирині, лежачи на травичці з татом у пасіці, чую соловейка з кущів дерези...

Ще далі співає хор ім. Кошиця, знову козацький хор і спільно та разом з публикою „Ще не вмерла Україна".

До всіх потрібних точок акомпанiював молоденький п. Рутецький. Акомпаніювати — це не проста й не легка справа, бо ж від того залежить і виконання тих творів, яким він акомпаніює. Бачу, що п. Рутецький вповні надається на це місце.

Мушу до бочівки меду додати ложку дьогтю. Як видно, наші люди Ф. У. Н. Союзу, що коли 83 від. У. Н. Союзу, ім. І. Франка улаштовує свято на честь свого патрона, то іншим відділам того ж Союзу, тієї однієї родини, до якої вони належать, не потрібно й вони не обов'язані прийти, щоб разом відсвяткувати.

Не по родинному!

До бездоганного виконання співів хорів спричинився в повній мірі їхній керівник п. інженер С. Шевченко, а молодь постановила, що коли з її праці прийде якийсь чистий прибуток, то він має бути обернений на покупі в цей час українські потреби.

о. П. Корсуновський.

ДОВИЙ ДОДАТОК ДО ЗООЛОГІЧНОГО ГОРОДУ В РАЧЕСТЕР.—Ці три малпи привезено з Африки до зоологічного городу в Рачестер, Н.Й. Мають по 6 місяців.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,666 Лотоцька Анни д. Павла, Жабський Адольфа обоє зі Скалата, Батіг Н. з дому Дудун з с. Городниця (Скалат) від Смаль Осипа.

16,667 Лисун Івана вуйка, Борячок Титяни тітки, Кузьменко Андрія, Ловіцький Олекси від Лисун Михайла с. Харитона.

16,668 Кревних Мальців зі Старого Села (Застав, Рава Руська) від Химич Михайла.

16,669 Махно Анни д. Олекси з с. Дубна (Ярослав) від Махно Ігнатія с. Миколи.

16,670 Рідних і знайомих в с. Печеніжин (Коломия) від Кузенко Анастазії д. Дмитра і Анни.

16,671 Філь Михайла від Філь Андрія с. Дмитра з с. Любинець (Любачів).

16,672 Чарнобіль Леона, Сотіріон Марії від Сидорак-Фітьо Ольги з Яричова Нового (Львів).

16,673 Пришлюк Катерини і Анни з с. Чузіїв Старий (Долина) від Нагірний Осипа.

16,674 Павлик Дмитра, Кульчицький Осипа з с. Петриків (Тернопіль) від Наконечний Марії.

16,675 Окунець Федора з с. Ляховичі (Минськ) від Окунець Михайла.

16,676 Шинкевич Петра з с. Веліка (Минськ) від Шинкевич Марії зам. Окунець.

16,677 Дутчак Катерини д. Василя з с. Слобідка Лісна (Коломия) від Дутчак Анни д. Федора зам. Брощук.

16,678 Метек Михайла з с. Жаготин (Добромиль) від Соболь Атанаса.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 25. жовтня 1948 р. померла у 60. році життя

АНАСТАЗІЯ ЯЦКІВ,

(з дому Покровицька), членкиця Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу в Джерзі Сиpті, Н. Дж.

Покійна походила із села Григорів, пов. Рогатин. Полишила в смутку мужа, дві доньки: Юлію і Катерину, сина Стефана, сестру Анну і вісім внуків.

Похорон відбудеться в пятницю, 29. жовтня, в годині 9. рано, зі заведення Івана Ковальчика, 129 Гренд ул., до укр. катол. церкви св. Петра й Павла, а відтак на цвинтар Holy Name в Джерзі Сиpті. — В. ІЯ П.!

В. Бутковський, секр.

В четвер, 21. жовтня 1948 р. помер у 59. році життя

ІЛЬКО БОБАК,

довголітний член Тов. Зап. Січ, від. 63 У. Н. Союзу в Форд Сиpті, Па.

Покійний вступив до УНС в 1918 році. Був кілька разів касієром і тростісом Товариства. Походив з Беска, пов. Сянік. Пол лишив у смутку жену Антосю, 6 синів, 3 невістки, 3 внуки і одну сестру.

Похорон відбувся в неділю, 24. жовтня з дому жалоби до церкви і на український цвинтар Пр. Діви Марії при участи родини, членів Товариства і багато знайомих. — В. Я. П.!

М. Личак, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. М., Пітсфілд, Мас. — Ваші дописи видруковані. Ви мабуть маєте на думці голос про „Свободу". Коли так, то він буде вжитий, коли будемо використовувати ці голоси, що наспіли в часі пресової кампанії, а їх є багато. Дещо з них використаємо.

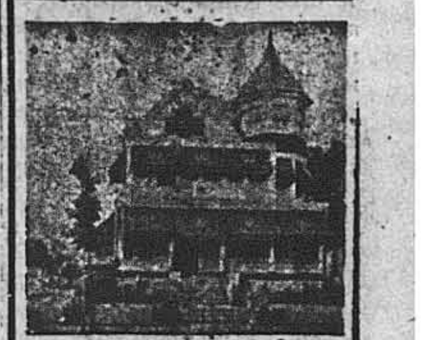
СКРІПІТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС В ОБОРОНІ УКРАЇНИ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ"!

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕРЧАС!

ПОШУКУВАННЯ

ЯРОЦЬКОГО ІВАНА зі села Мілковичі-Пасхі, м. Дрогичин н/Бі і Семятичі, що виїхав до Америки в 1914 році, пошукує його кревняк. Хто знає про него, або він сам, хай зголоситься на адресу:

LOPATIUK MYKOLA,
141 Pine St., Box 688,
Thorold, Ont., Canada

ТАРЗАН, ч. 1965. Великий Піт зірвався з просоння.

Коли збентежена ватага вибігла з крамниці, малпочоловік побіг за угол дому.

„Туди пане-бвана" — дався чути тихий голос з темних сіней.

Тарзан пізнав голос хлопця і пішов за ним через темні сіни до причалу.

Коли вони переходили попри тіло великого Піта, Мінду зачепив ногою за його руку. Піт отворив очі і сів на землі.